

ЗАКОН за защита срещу домашното насилие

Обн., ДВ, бр. 27 от 29.03.2005 г.

Глава първа

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. (1) Този закон урежда правата на лицата, пострадали от домашно насилие, мерките за защита и реда за тяхното налагане.

(2) Отговорността по този закон не изключва гражданската и наказателната отговорност на извършителя.

Чл. 2. Домашно насилие е всеки акт на физическо, психическо или сексуално насилие, както и опитът за такова насилие, принудителното ограничаване на личната свобода и на личния живот, извършено спрямо лица, които се намират или са били в семейна или родствена връзка, във фактическо съпружеско съжителство или които обитават едно жилище.

Чл. 3. Защита по този закон може да търси всяко лице, пострадало от домашно насилие, извършено от:

1. съпруг или бивш съпруг;
2. лице, с което се намира или е било във фактическо съпружеско съжителство;
3. лице, от което има дете;
4. възходящ;
5. низходящ;
6. брат или сестра;
7. роднина по сватовство до втора степен;
8. настойник, попечител или приеман родител.

Чл. 4. (1) В случай на домашно насилие пострадалото лице има право да се обърне към съда за защита.

(2) В случаите, когато са налице данни за пряка и непосредствена опасност за живота или здравето на пострадалото лице, то може да подаде молба до полицейските органи за налагане на спешни мерки съгласно чл. 76 от Закона за Министерството на вътрешните работи. Органите на Министерството на вътрешните работи изпращат в съда молбата заедно с обяснението на извършителя, ако такова е дадено, и съставения протокол за наложените мерки, като посочват обстоятелствата за незабавна съдебна защита.

(3) По искане на пострадалото лице всеки лекар е длъжен да издаде документ, в който писмено да удостовери констатираните от него увреждания или следи от насилие.

Чл. 5. (1) Защитата срещу домашното насилие се осъществява чрез:

1. задължаване на извършителя да се въздържа от извършване на домашно насилие;
2. отстраняване на извършителя от съвместно обитаваното жилище за срок, определен от съда;

3. забрана на извършителя да приближава жилището, местоработата и местата за социални контакти и отдих на пострадалото лице при условия и срок, определени от съда;

4. временно определяне на местоживеенето на детето при пострадалия родител или при родителя, който не е извършил насилието, при условия и срок, определени от съда, ако това не противоречи на интересите на детето;

5. задължаване на извършителя на насилието да посещава специализирани програми;

6. насочване на пострадалите лица към програми за възстановяване.

(2) Мерките по ал. 1, т. 2, 3 и 4 се налагат за срок от един месец до една година.

(3) Във всички случаи съдът с решението по чл. 15, ал. 1 налага на извършителя и глоба в размер от 200 до 1000 лв.

Чл. 6. (1) Държавата създава условия за изпълнението на програми за превенция и защита от домашно насилие и програми, осигуряващи помощ на пострадалите лица.

(2) Органите на изпълнителната власт извършват подбор и обучение на лицата, натоварени със защитата по този закон.

(3) Органите на изпълнителната власт и регистрираните по реда на чл. 18, ал. 2 и 3 от Закона за социално подпомагане физически и юридически лица работят съвместно за защита на лицата, пострадали от домашно насилие.

(4) Лицата по ал. 3 разработват, организират изпълнението и изпълняват програмите по чл. 5, ал. 1, т. 5 и 6.

Глава втора

ПРОИЗВОДСТВО ЗА НАЛАГАНЕ НА МЕРКИ ЗА ЗАЩИТА СРЕЩУ ДОМАШНОТО НАСИЛИЕ

Раздел I

Общи положения

Чл. 7. (1) Компетентен да наложи мярка за защита е районният съд по настоящия адрес на пострадалото лице, а в случаите по чл. 4, ал. 2 - районният съд по местонахождението на районното полицейско управление, на чиято територия е потърсена защитата.

(2) Съдът, пред който има висящо дело между пострадалото лице и извършителя или по отношение на някой от тях на основание, посочено в Семейния кодекс или в Закона за закрила на детето, е компетентен да наложи мярка за защита при всяко положение на делото.

Чл. 8. Производството по издаване на заповедта може да се образува по:

1. молба на пострадалото лице;
2. искане на директора на дирекция "Социално подпомагане";
3. молба на брат или сестра, или на лице, което е в родствена връзка по права линия без ограничения с пострадалото лице - в случаите на незабавна съдебна защита.

Чл. 9. (1) Молбата или искането са писмени и съдържат:

1. имената, адреса и единния граждански номер на молителя или на подалия искането; в случай че пострадалото лице не може или не желае да разкрие адреса си, то може да посочи съдебен адрес;

2. имената и настоящия адрес на извършителя или друг адрес, на който може да бъде призован, включително телефон и факс;

3. данни за семейната, родствената или фактичката връзка между пострадалото лице и извършителя;

4. описание на фактите и обстоятелствата, при които е извършено домашното насилие;

5. подпис.

(2) В случаите по чл. 8, т. 2 и 3 съдът служебно конституира като страна пострадалото лице.

(3) Към молбата по чл. 8, т. 1 се прилага и декларация от молителя за извършеното насилие.

(4) Съдът по искане на молителя служебно изисква за извършителя справка за съдимост, справка за наложени мерки по този закон и удостоверение дали се води на психиатричен отчет.

Чл. 10. (1) Молбата или искането се подава в срок до един месец от акта на домашно насилие.

(2) Молбата или искането се завежда в специален регистър и се разпределя в деня на постъпването.

(3) В случаите по чл. 4, ал. 2 молбата се подава чрез най-близкото районно полицейско управление.

Чл. 11. (1) При подаване на молба по чл. 8, т. 1 и 3 не се внася държавна такса.

(2) При издаване на заповедта съдът възлага държавната такса и разноските по делото на извършителя на домашното насилие.

(3) При отказ за издаване на заповед или при отмяна на заповедта, държавната такса и разноските по делото се заплащат от молителя, а в случаите по чл. 8, т. 2 разноските се заплащат от Агенцията за социално подпомагане.

Раздел II

Разглеждане на делото

Чл. 12. (1) В деня на постъпване на молбата или на искането съдът насрочва открито съдебно заседание в срок не по-късно от 30 дни, като заедно с призовката и преписа от молбата или искането с приложенията съобщава на ответника задължението му за представяне на доказателства.

(2) В случаите по чл. 8, т. 2 и 3 се призовава и пострадалото лице.

(3) При необходимост призовката се връчва със съдействието на полицейските органи или на кмета.

Чл. 13. (1) В производството по издаване на заповед за защита са допустими доказателствените средства по Гражданския процесуален кодекс.

(2) Доказателствени средства в производството по ал. 1 могат да бъдат и:

1. протоколите, докладите и други актове, издадени от дирекциите "Социално подпомагане", от лекари, както и от психолози, консултирали пострадалото лице;

2. документите, издадени от юридически лица, извършващи социални услуги и вписани в регистър към Агенцията за социално подпомагане;

3. декларацията по чл. 9, ал. 3.

(3) Когато няма други доказателства, съдът издава заповед за защита само на основание приложената декларация по чл. 9, ал. 3.

Чл. 14. (1) Когато от данните в молбата или искането е видно, че органите на Министерството на вътрешните работи и другите държавни органи разполагат с писмени доказателства за извършено домашно насилие, те незабавно издават заверени преписи от тях при поискване от страна на пострадалото лице, на негов представител или пълномощник, или по искане на съда.

(2) За неиздаване на документ или препис от документ по ал. 1, на лицето, което е трябвало да го издаде, съдът налага глоба в размер 100 лв. по реда на Гражданския процесуален кодекс.

Чл. 15. (1) Съдът се произнася с решение в открито заседание.

(2) При уважаване на молбата или на искането съдът издава заповед за защита.

Чл. 16. (1) Със заповедта за защита съдът налага една или повече мерки за защита.

(2) Заповедта трябва да съдържа предупреждението за последиците от неизпълнението ѝ по чл. 21, ал. 2.

(3) Решението и заповедта се връчват на страните, а когато е наложена мярка по чл. 5, ал. 1, т. 1, 2 и 3 - и на районното полицейско управление по настоящия адрес на извършителя и на пострадалото лице.

Чл. 17. (1) Решението може да се обжалва пред окръжния съд в 7-дневен срок от връчването му. Жалбата се подава чрез съда, постановил решението, с препис за другата страна. Към жалбата може да се приложат и нови доказателства.

(2) Обжалването не спира изпълнението на заповедта.

(3) Районният съд изпраща препис от жалбата с приложенията на другата страна, която в тридневен срок от получаването им може да направи възражения, както и да посочи нови доказателства. След изтичане на този срок жалбата заедно с приложенията и възраженията се изпраща на окръжния съд.

(4) Окръжният съд разглежда жалбата в 14-дневен срок в открито заседание с призоваване на страните по реда на чл. 12 и се произнася с решение по същество, с което оставя в сила, отменя или изменя обжалваното решение. Когато изменя заповедта, съдът издава нова заповед.

(5) Решението на окръжния съд е окончателно.

Чл. 18. (1) Когато молбата или искането съдържа данни за пряка и непосредствена последваща опасност за живота или здравето на пострадалото лице, районният съд в закрито заседание без призоваване на страните издава заповед за незабавна защита в срок до 24 часа от получаването на молбата или искането.

(2) Заповедта по ал. 1 се връчва на страните и се изпраща служебно до районното полицейско управление.

(3) Когато от данните по делото е видно, че е необходимо да се предприемат мерки по Закона за закрила на детето, съдът уведомява директора на дирекция "Социално подпомагане".

(4) Съдът насрочва открито съдебно заседание в срок не по-късно от 30 дни, като заедно с призовката и преписа от молбата или искането с приложенията съобщава на ответника задължението му за представяне на доказателства.

(5) В случаите по чл. 8, т. 2 и 3 се призовава и пострадалото лице.

(6) При необходимост призовката се връчва със съдействието на полицейските органи или на кмета.

Чл. 19. Заповедта за незабавна защита има действие до издаването на заповедта за защита или на отказа на съда.

Раздел III

Изпълнение на заповедта за защита

Чл. 20. Заповедта за защита подлежи на незабавно изпълнение.

Чл. 21. (1) Полицейските органи следят за изпълнението на заповедта, когато с нея е наложена мярка по чл. 5, ал. 1, т. 1, 2 и 3.

(2) При неизпълнение на заповедта на съда, полицейският орган, констатирал нарушението, задържа нарушителя и уведомява незабавно органите на прокуратурата.

Чл. 22. За наложените глоби и присъдените държавни такси и разноски съдът издава служебно изпълнителен лист.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. За неуредените в този закон въпроси се прилагат съответно разпоредбите на Гражданския процесуален кодекс.

§ 2. Министърът на вътрешните работи, министърът на правосъдието, министърът на труда и социалната политика, министърът на здравеопазването, министърът на образованието и науката и министърът на финансите в срок 6 месеца от влизането в сила на закона да разработят Програма за превенция и защита от домашно насилие.

§ 3. Държавата съдейства на общините и юридическите лица с нестопанска цел за създаване и подкрепа на служби и центрове за изпълнение на мерките по чл. 5, ал. 1, т. 5 и 6.

§ 4. Лицата, регистрирани по реда на чл. 18, ал. 2 и 3 от Закона за социално подпомагане, които предлагат социални услуги и програми за възстановяване на пострадалите от домашно насилие или специализирани програми за извършителите на насилието, са длъжни да предоставят на съда списък на услугите и програмите.

§ 5. В чл. 63, ал. 3 от Закона за Министерството на вътрешните работи (обн., ДВ, бр. 122 от 1997 г., бр. 29 от 1998 г. - Решение № 3 на Конституционния съд от 1998 г.; изм., бр. 70, 73 и 153 от 1998 г., бр. 30 и 110 от 1999 г., бр. 1 и 29 от 2000 г., бр. 28 от 2001 г., бр. 45 и 119 от 2002 г., бр. 17, 26, 95, 103, 112 и 114 от 2003 г., бр. 15, 70 и 89 от 2004 г., бр. 11 и 19 от 2005 г.) се създава изречение трето: "В случаите на домашно насилие копие от протокола за предупреждение се предоставя на пострадалото лице при поискване."

Законът е приет от 39-то Народно събрание на 16 март 2005 г. и е подпечатан с официалния печат на Народното събрание.